

Uttalelse fra UKS - Kommuneplanens arealdel

Unge Kunstneres Samfund (UKS) takker for muligheten til å komme med innspill til Kommuneplanens arealdel – Oslo mot 2040.

UKS deler Oslo kommunes mål om at kunst og kultur skal være reelt tilgjengelig for alle, og for at hele befolkningen skal ha tilgang til kunsteryrket. Det å oppleve kunst direkte eller formidlet av profesjonelle kunstnere og kunstinstitusjoner gir en særegen inngang til kreativ utvikling, skapende arbeid og felles kultur.

Myndighetenes ansvar for den kulturelle infrastrukturen er beskrevet i Grunnlovens §100, sjette ledd, som i ytringsfrihetssammenheng kalles infrastrukturkravet: «Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale.» Friheten fra inngrep i ytringer må ledsages av reelle ytringsmuligheter for kunstnere. Ytringsfrihetskommisjonen skrev i 2022 om infrastrukturkravet at «den kunstneriske produksjonen og mottakelsen fordrer et finmasket nett av institusjoner og arenaer ».

Kulturlova sitt formål er «å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktiviteter og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk». Kommunens ansvar for å tilrettelegge for kulturell infrastruktur bør defineres og forankres i arealplanen gjennom en behovsplan for kunst og kultur, hvor kapasiteten for kunst- og kulturproduksjon og -formidling i et område vurderes opp mot befolkning og behov.

Kunstens infrastruktur i Oslo

Oslos infrastruktur for kunst er unik. I forhold til innbyggertall kan Oslo skilte med en forbløffende tetthet av internasjonalt anerkjente kunstnere, båret frem av gallerier og institusjoner av høy kvalitet. Dette gagnar byens innbyggere og skaper karrieremuligheter for nye generasjoner av kunstnere og kulturarbeidere. Denne heldige dynamikken er truet av prisvekst og en byutvikling som presser kunsten ut av Oslo.

Det er behov for å trygge og forbedre vilkårene for infrastrukturen for kunst og kunstnere i Oslo gjennom: tilgang på atelier, produksjonslokaler og fellesverksted, rimelige kunstnerboliger med atelier, samt egnede lokaler og driftsmidler til små- og mellomstore produserende visnings- og formidlingsarenaer.

Kartlegging av infrastrukturen

Det finnes ingen samlet oversikt over Oslos kulturelle infrastruktur, eller hvilke behov kunst- og kulturlivet i hovedstaden har. UKS tok initiativ til en atelierundersøkelse i de største byene i Norge i 2014, og Kulturretats kartlegging «Oslos kulturelle infrastruktur» fra 2018 utfyller dette bildet. Det er likevel nødvendig å skape en samlet oversikt over behovet slik at arealplanen kan bli et effektivt styringsverktøy for kultursektoren i Oslo. Kulturretaten har tatt tydelig til orde for en behovsplan for Oslo i et notat fra avdeling Tilskudd og utvikling, «Areal sikringsstrategi for kultursektoren», (saksnr. 19/12091-12).

«Siden kultursektoren ikke kan melde inn konkrete nok behov, så får heller ikke planmyndighetene utløst mulighetene som ligger i arealplan/reguleringsplan. [...] Til sammenlikning kan f eks idrettssektor melde inn helt konkrete behov (politisk vedtatt) som gjør at idrettsformål blir regulert inn.» (s. 10)

Det er avgjørende at arealplanen legger opp til en behovsplan basert på innspill fra aktørene på feltet, for at kommunen skal oppfylle sine forpliktelser i henhold til infrastrukturkravet.

En kartlegging av Oslo kommunes kulturelle infrastruktur bør omfatte Kulturretatens infrastruktur, andre kommunale kulturarenaer og andre relevante kulturarenaer (særlig de som mottar kulturtilskudd over kommunebudsjettet).

Forankring i kommuneplanens arealdel vil sikre at lokaler til kunst- og kultur ved regulering av områder og sørge for at hensyn til HMS, universell utforming og kommunens områdeplaner blir ivaretatt. Det vil bidra til langsiktighet og forutsigbarhet, både for aktørene selv og for deres publikum.

Med vennlig hilsen,

UKS v/ styreleder Steffen Håndlykken